

Катерина ПЕЛЕХ,
слухач ННІЗТДН
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Наталія ФЕДОРОВСЬКА

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА ГРОМАДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Актуальність обраної теми зумовлена потребою здійснення моніторингу діяльності поліцейського офіцера громади щодо запобіганню домашньому насильству. Діяльність поліцейських офіцерів громад (далі – ПОГ) є фундаментальною основою розбудови безпечного середовища в громаді та забезпечення надання нового рівня поліцейських послуг навіть у найвіддаленіших куточках держави. Поліцейський офіцер громади – це підготовлений фахівець з питань створення безпечового простору, який є частиною громади, а оцінка його роботи надається на основі дослідження рівня задоволеності громадян.

Станом на квітень 2023 року у 23 областях України несуть службу 1298 ПОГ. У проєкті під назвою «community policing» беруть участь 658 територіальних громад.

На сьогодні, домашнє насильство є хворобою всього суспільства, яка століттями розвивалася в умовах толерантності та сприйняття його як невід’ємної частини сімейного життя і, відповідно, не визнавалася, ігнорувалась, приховувалась, та з часом набула різноманітних форм прояву [1]. Війна однозначно має негативний вплив на суспільство в різних аспектах. Одним з них є безпека в домівках. Психологічна напруга, емоційний тиск, розлука сімей, безробіття тощо – це все погіршує ситуацію з домашнім насильством у державі.

Статистика свідчить, що здебільшого постраждалими від домашнього насильства є люди похилого віку, діти та жінки. Опитування останніх, свідчить, що серед головних причин знущання над ними стали: алкоголізм або пияцтво когось із членів родини; безкарність, невизнання законом насильства в родині злочином (опитування проводилося до прийняття нового закону); більше

половини опитаних (54,3%) відзначили, що великий вплив на формування агресивної поведінки справляє виховання батьків, а також жорстокість, пережита або бачена в дитинстві [2].

Знаючи основні причини та умови вчинення домашнього насильства варто зосередити увагу на заходах його запобігання і особливо профілактики.

Одним із головних напрямів в діяльності ПОГ є запобігання та протидія домашньому насильству шляхом вжиття відповідних заходів для його припинення [3]. Варто зазначити, що проєкт поліцейський офіцер громади ґрунтується не тільки на виконанні поліцейськими повноважень передбачених законодавством, а й у безпосередній взаємодії з населенням, тобто вирішення їх проблем, всебічній допомозі мешканцям та знанням потреб кожного мешканця громади.

ПОГ здійснює заходи профілактики домашнього насильства спрямовані на завчасне виявлення сімей, де існує загроза виникнення насильства, відвернення причин і умов, що призводять до його скоєння, або обмеження їх впливу, а якщо можливо, то й усунення їх та створення достатнього захисту від насильницьких посягань для кожного члена сім'ї.

З метою виконання своїх обов'язків у сфері запобігання домашньому насильству ПОГ має право:

- затримувати підозрюваних у вчиненні кримінального або адміністративного правопорушення, доставляти таких осіб до поліцейської станції або органу (підрозділу) поліції;

- у випадках, визначених законодавством, здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймати рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечувати їх виконання;

- проникати до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках (відповідно до статті 38 Закону України «Про Національну поліцію»);

- готувати матеріали про анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, надсилати їх до уповноваженого підрозділу з контролю за обігом зброї та дозвільної системи з метою прийняття рішення щодо анулювання дозволів у порядку, визначеному законодавством, а також вилучати зброю та боєприпаси [3].

В ході проведення превентивних та профілактичних заходів, ПОГ спільно з представниками служби у справах дітей, соціальної служби формують спільні графіки відвідування сімей у яких

вчиняється домашнє насильство та наявні малолітні/неповнолітні особи, також вносить ці заходи в свій двотижневий план та в ході проведення перевірок, самостійно створює завдання на логістичному пристрої. ПОГ формує у громаді нульову толерантність до насильства та посилення готовності членів громади протидіяти його проявам, а також забезпечує належний розгляд випадків домашнього насильства і притягує кривдника до передбаченої законом відповідальності та за зміну моделі його поведінки.

Разом з тим ПОГ здійснює заходи припинення домашнього насильства – це оперативні заходи, спрямовані на фізичне переривання початого насильства. Заходи припинення застосовуються в критичних ситуаціях, коли життю і здоров'ю жертви насильства в сім'ї загрожує небезпека.

Принциповим моментом є те, що заходи запобігання домашньому насильству мають здійснюватися у всіх випадках, тобто коли діяння кривдника кваліфікується і як адміністративне правопорушення, і як кримінальне правопорушення.

Усі факти домашнього насильства, інформація про кривдника (незалежно від його згоди), а також про постраждалих (за їхньою згодою) вносяться ПОГ до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Така інформація зберігається у базі:

- 1 рік у разі відсутності відкритого кримінального провадження, судового рішення про обмежувальний припис або адміністративне стягнення, обвинувального вироку суду;
- 3 роки – у разі наявності судового рішення про обмежувальний припис або адміністративне стягнення;
- 10 років – у разі наявності обвинувального вироку, який набрав законної сили [4, с. 8].

За вище зазначеним можна відмітити, що держава зобов'язана захистити людину від домашнього насильства, не порушуючи при цьому її право на невтручання в особисте та сімейне життя.

У своїй діяльності ПОГ налагоджує співпрацю з представниками безоплатної вторинної правничої допомоги, які функціонують на ввіреній йому поліцейській дільниці. Забезпечує роз'яснення постраждалим особам інформації про можливість реалізації їх права на захист шляхом звернення до суду з заявою про видачу обмежувального припису. Спільно з представниками безоплатної вторинної допомоги забезпечує організацію необхідного юридичного супроводу у випадках отримання інформації від постраждалої особи про готовність реалізувати власне право на захист

шляхом звернення до суду з заявою про видачу обмежувального припису.

Також, у I півріччі 2022 року до Національної поліції України надійшло 18104295 звернень з приводу домашнього насильства. До прикладу за інформацією Національної поліції за 5 місяців 2022 року:

- на лінію “102” надійшло 110849 повідомлень;
- зареєстровано в ЄО заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, пов’язані з домашнім насильством – 84015;
- зареєстровано в ЄРДР – 1118;
- за результатами перевірки підтверджено насильство щодо жінок – 20708 [4, с. 7].

Досліджено, що за період з 01 січня по 01 листопада 2023 року ПОГ складено 9475 протоколів на 947 протоколів більше ніж у 2022 році, відомості взяті з інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції».

Світова практика показує, що ефективність заходів, спрямованих на профілактику та протидію домашньому насильству, залежить, насамперед, від правового забезпечення дій поліцейських при втручанні у випадку насильства у сім’ї, рівня їхньої професійної підготовленості до такої діяльності, а також усвідомлення суспільством небезпечності актів домашнього насильства, сформованості у громадян правильної правової та моральної оцінки цих явищ.

Отже враховуючи вище викладене, можна зазначити, що служба ПОГ займає ключове місце у сфері протидії домашньому насильству, але для більш ефективної діяльності ПОГ у даній сфері потрібно значною мірою покращити рівень взаємодії з іншими суб’єктами у сфері протидії домашньому насильству, що визначені законодавством.

Список використаних джерел

1. Блага А.Б., Адащик А.С. Динаміка домашнього насильства в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1/2023. С. 355-358. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/86>

2. Циганчук Т. В., Лях Д. Д. Причини та наслідки насильства над жінкою в сім’ї. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3530/1/2.pdf>

3. Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: затверд. наказом МВС України від 28.07.2017 р. № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

4. Реагування поліцейського на випадки домашнього насильства в умовах воєнного стану: метод. реком. / В. Л. Костюк,

Н. В. Федоровська, Н. Г. Павленко, Д. М. Тичина. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 74 с.

Ігор ПОЄДІНЦЕВ,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
доктор філософії, старший викладач
кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ
Неля ЛЯХ

ПРОБЛЕМА БУЛІНГУ СЕРЕД ШКОЛЯРІВ

Проблема шкільного булінгу є актуальною, тому досить часто підіймається у нашому суспільстві.

Насамперед визначимо, що таке булінг? Булінг – це агресивна і вкрай неприємна поведінка однієї дитини або групи дітей по відношенню до іншої дитини, що супроводжується постійним фізичним і психологічним впливом. Як визначає стаття 173-4 КУпАП: «Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого»[1].

Відповідно до статті 173-4 КУпАП можна виокремити наступні види булінгу: психологічний, фізичний, економічний та сексуальний.

- Психологічний булінг – це принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж.

- Фізичний булінг – це штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, «сканування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень.

- Економічний булінг – це крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей.

- Сексуальний булінг – це принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти.